ενότητα 21

Πρωταπριλιά

Κατερίνα, Κατερίνα, τρέχα, τρέχα τηλεφωνούν από τη Σουηδία!”. Φώναζε ο παππούς τη γιαγιά, κι εκείνη έτρεξε, με τα χέρια της πασαλειμμένα αλεύρια, γιατί μας έφτιαχνε μια πίτα. Σκουπίζει τα χέρια στην ποδιά της και παίρνει το τηλέφωνο: “Εμπρός, εμπρός....”. Τίποτα....Κοντά της ο παππούς, σκασμένος στα γέλια. Την αγκαλιάζει, της δίνει ένα φιλί και της λεει: “Σε γέλασα, σε γέλασα....Πρωταπριλιά σήμερα!”.

“Αχ, πώς δεν το σκέφτηκα”, έλεγε η γιαγιά, καθώς μαζευτήκαμε όλοι στο σαλόνι. “Πρωί πρωί, είπα κι εγώ, πώς και με θυμήθηκε η φίλη μου που μένει στη Σουηδία.... Και ξέρετε παιδιά, το είχα στο νου μου να σας το θυμίσω, πως σήμερα είναι Πρωταπριλιά και συνηθίζουμε να κάνουμε φάρσες. Προσέξτε λοιπόν μην σας “γελάσουν”. Μη σας πουν, για παράδειγμα, πως σας περιμένει ο μπαμπάς στη γωνία να σας δώσει τα ψώνια, ή μήπως σας πουν ότι το σχολείο σας θα κλείσει για μια βδομάδα κι άλλα πολλά. Εγώ, όταν ήμουν μικρή, ποτέ δεν το θυμόμουν κι όλο έτρεχα η καημένη από δω κι από κει...”.

“Και τώρα που μεγάλωσες, Κατερίνα μου, είπε ο παππούς, πάλι δεν το θυμάσαι”.

Το ωραίο είναι πως μια φορά ήρθε στ΄ αλήθεια ένα δέμα για τη γιαγιά από το Βέλγιο και ήταν Πρωταπριλιά. Ίσως η μόνη Πρωταπριλιά που θυμήθηκε τα “γελάσματα” και δεν πήγαινε να το πάρει. Παραλίγο να το γυρίσουν πίσω.....”Θυμάσαι Κατερίνα;” Και βέβαια θυμόταν η γιαγιά.

Πόσα τέτοια γίνονται.... . Από τη συνήθεια να λέμε ψέματα την Πρωταπριλιά, δεν πιστεύουμε εκείνη την ημέρα και κάτι που έγινε στ΄ αλήθεια. Ακόμα και οι εφημερίδες γράφουν ψεύτικες ειδήσεις.

Κι όλο αυτό το έθιμο μας έχει έρθει από τη Γαλλία*, έτσι λένε οι ιστορικοί που τα ψάχνουν όλα. Ο βασιλιάς της Γαλλίας, Κάρολος ο Θ΄, το 1564, έβγαλε μια διαταγή που όριζε πως η πρωτοχρονιά, από την πρώτη Απριλίου που τη γιόρταζαν τότε, θα γιορταζόταν στο εξής την πρώτη Ιανουαρίου. Όμως οι άνθρωποι είχαν συνηθίσει να στέλνουν τα δώρα τους την πρώτη Απριλίου. Έτσι για να διασκεδάσουν, άρχισαν να στέλνουν την πρώτη Απριλίου ψεύτικα δώρα, να στέλνουν γράμματα πως τάχα θα επισκεφθούν τους φίλους τους και κάτι τέτοια.

Αλλά και ο ίδιος ο μήνας Απρίλιος είναι “ξεγελαστικός”. Έτσι τον λένε οι γεωργοί. Έρχεται φορτωμένος λουλούδια** τα δένδρα αρχίζουν να ετοιμάζουν τους καρπούς τους, και οι γεωργοί περιμένουν τη βροχούλα για να πάει καλά η σοδειά τους. Αυτός όμως, πολλές φορές, το παρακάνει με τις βροχές και το κρύο, και τότε οι γεωργοί λένε: “Αχ Απρίλη, ξεγελασάρη”.

Νίνα Κοκκαλίδου-Ναχμία

* Το έθιμο της πρωταπριλιάς έχει παγκόσμιες ρίζες. Σχεδόν όλοι οι λαοί διατηρούν τη συνήθεια να λένε «πρωταπριλιάτικο ψέμα».

Poisson d' Avril το λένε οι γαλλόφωνοι λαοί.
April fool's day οι αγγλόφωνοι και
April-april οι γερμανόφωνοι.

** Βέβαια, αυτό ισχύει στις χώρες του βόρειου ημισφαιρίου της Γης.

☞ Στην αρχαία Ελλάδα υπήρχε το *έθιμο της Αποδιδρασκίνδας* που γιορταζόταν κυρίως στην Αθήνα. Το ξημέρωμα της πρωταπριλιάς κυκλοφορούσαν φήμες ότι τέρατα και δράκοι, που είχαν κυκλώσει την Αθήνα, πλημμύριζαν την πόλη.

Μια τέτοια μέρα ο Αλκιβιάδης διέδωσε πως ένα τεράστιο δικέφαλο φίδι εμφανίστηκε στην περιοχή όπου σήμερα είναι τα Ιλίσια και καταβρόχθιζε (έτρωγε) πρόβατα. Ακούγοντας τη φήμη, ένας αφελής (απονήρευτος, ευκολόπιστος) βοσκός, ο Μνήσιλος, έτσι τον έλεγαν, ζώστηκε τ' άρματά του και ξεκίνησε να σκοτώσει το θεριό.

Μετά από τρεις ημέρες εμφανίστηκε στην Αγορά των Αθηνών σέρνοντας ένα σκοτωμένο δίμετρο φίδι. Και περήφανος αναφώνησε: "Αυτό είναι το τέρας που φοβήθηκε ο Αλκιβιάδης".

Παροιμίες:

1. *Απρίλης με τα λουλούδια και Μάης με τα ρόδα.*
2. *Ο ψεύτης και ο κλέφτης τον πρώτο χρόνο χαίρονται.*

Δραστηριότητα:

Διηγούμαι ένα «πρωταπριλιάτικο ψέμα» που έχω ακούσει.

Λεξιλόγιο
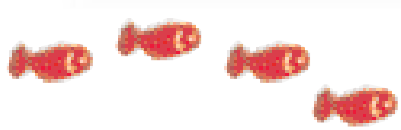
η Πρωταπριλιά
η αλήθεια
το ψέμα
η φάρσα
το έθιμο
γιορτάζω
αγκαλιάζω
συνηθίζω
διασκεδάζω
πιστεύω
ξεγελώ